

ԱԶԳԱՅԻՆ

Քանի մը շարժութ հետէ ազգային պատրիարքարանը դոհացուցիչ վիճակի մէջ չգտնուիր :

Քաղաքական, կրօնական ու խառն ժողովները չեն կրնար նիստ ընել՝ մեծագոյն մասն չունենալնուն պատճառաւ :

Այսպէս եղաւ այս շարժում ալ : Զորքաբեր զորք խառն ժողով պիտի գումարուէր . բայց միայն երկու կրօնական և երկու քաղաքական անդամք ներկայ գտնուած էին , և նորա ալ շուտով մեկնեցան : Նոյնպէս հինգ շարժի օրը իւր սովորական նիստը չկրցաւ ընել կրօնական ժողովն՝ մեծագոյն մասին բացակայութեան պատճառաւ :

Ինչ եղաւ . - ժողովներն բաւական ժամանակէ հետէ օրինաւորապէս կշարունակէին իրենց պաշտօնը , և կարելի եղածին չափ կգործէին : Ինչ է արդեօք այս անակնկալ ընդհատման կամ դադարման բուն շարժառիթը : Կան խել մը խնդիրներ՝ որ բարձի թողի եղած են ժողովոց չգումարուելուն համար . և քննարկ մեծ է : Մանաւանդ կեդրոնական սընտուկը ելումարտի հաւասարակշռութիւնը կորուսած՝ անյապաղ տնօրինութեան պէտք ունի , ծանր հետեւանքէ մը ազատելու համար : Արդէն Պատրիարքարանի պաշտօնակալաց մէջ գծագրութիւնը տիրած է՝ թոշակաց չվճարուելուն կամ այլանդակ կերպիւ վճարուելուն համար , ինչպէս նախորդ թուով դիտեցինք : Արդէն Պատրիարքարանի հետ գործ ու խնդիր ունեցողներն ալ սկսած են տրտնջալ . և իրաւունք ունին :

Ինչ եղաւ արդեօք . - ամեն Ս. Պատրիարք Հայրն ի հարկէ քաջ գիտէ այս տխուր վիճակին բուն պատճառը . Նորին բարձրորդնութեան պարտքն է՝ պէտք եղած դարմանն ընել անյապաղ : Եթէ ժողովոց գումարման որոշեալ օրերն յարմար չեն , փոխել անհրաժեշտ է . եթէ ժողովականք ոմանք ցրտացած են , ջեռուցանելու շնորհ ընել պարտի . և վերջապէս՝ ինչ է որ պատճառը , պէտք է ժամյառաջ դարձան տնօրինել՝ դեռ քանի մը շարժ յառաջ տիրած նախանձելի բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար :

Մեծ ապերախտութիւն ըրած կըլլամք , եթէ ըսեմք թէ ներկայ ժողովներն ապիկար են ու անգործունեայ . ազգային գործոց՝ խնդրոց ու ընթացից տեղեակ ազգայինք ի խղճէ կվկայեն , թէ այս ժողովոց օրով բաղմամբ խնդիրներ յուզուեցան , լուծուեցան . այս ժողովոց օրով հանրական բարեկարգութեանց ձեռնարկութիւններ եղան : Եւ դեռ քանի մը շարժ յառաջ ներդաշնակութիւնը կը տիրէր այս ժողովոց ու ամեն Ս. Պատրիարք Հօր մէջ :

Ինչէ ուրեմն պատճառը . որ քանի մը շարժութ հետէ յանկարծ կերպարանափոխ եղաւ ամեն բան :

Իրաւ է , որ ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը դարձեալ անվճատ կշարունակէ իւր պաշտօնին գլուխը , և ստիպողական խնդրոց համար կփութայ տնօրինել պարտուպատշաճը , բայց ժողովոց աշակցութիւնը ու խորհրդակցութիւնը անհրաժեշտ է : Դիւրին է մակաբերել , թէ այս կամ այն ժողովոց գումարման ու որոշման պէտք ունեցող ազգայինք ո՛րչափ դառնութեամբ կցուին , երբ որոշեալ օրերը կերթան ժամերով կսպասեն խորհրդարանին դրնելը , և մեծագոյն մասին բացակայութեան գոյժն առնելով՝ ընդունայն մեկնել կստիպուին :

Ինչ և իցէ . ասկէց աւելի կամ բացայայտ գրել՝ մեր լրագրոյն խոհեմութիւնը չներէր . այսչափն առ այժմ բաւական կհամարիմք , կարծելով թէ այսչափն կըրնայ մեր միտքն ու դիտաւորութիւնը յայտնել , և ժամյառաջ կտեսնեմք ինչ որ բարեկարգութեան համար անհրաժեշտ է , և դարձեալ այսպիսի դանգատներ յերեւան դնելու անհաճոյ հարկին մէջ չեմք գտնուիր :

Պատրիարքարանէն հեռագիր քաջուեցաւ խորհրդի Պետրոս վարդապետին , որ անյապաղ Պոլիս գայ : Այս վարդապետը Բալուի առաջնորդական տեղապահ նշանակուեցաւ , և քանիցս ալ գորուեցաւ իրեն որ Բալու երթայ , բայց ըմբոստացաւ , և կարծեմք՝ խորհրդի մէջ ալ ժողովրդեան յուզման տեղի տըռւած է :

Խորհրդի Գուլէ վանուց Գէորգ վարդապետն ալ բաղմիցս Պոլիս կանչուեցաւ , բայց չեկաւ :

Սա կերի ի , թէ դարձեալ վանքին խնդրոց կմկամա՞ն հակառակ պատրիարքական հրամանին : Գրեք է վերջին օրերս , թէ վանքին տառանորդն չվճարելուն համար երեք օր բանտարկեցաւ տեղական կառավարութեան կողմանէ :

Այս օրերս քահանայ մ'ալ , Տ. Ոսկի Օհանեան , ուսեալ ու բանիբուն քահանայ մը , Պալքէսի մէջ բանտարկեալ է հրամանաւ կուսակալութեան Պրուսայի , հակառակ տրամադրութեան պատրիարքական բարձրագոյն հրովարտակին : Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը լսելուն պէս , քահանային արձակման համար անմիջապէս հեռագիր ուղղեց առ վսեմափայլ կուսակալն Պրուսայի , և միանգամայն Թագրիբ՝ Բ. Դուռը . բայց կլսեմք թէ քահանայն տակաւին արձակուած չէ :

Պրուսայի գեր. Առաջնորդը կհանչէ

քահանայն , գիտէ նորա բանտարկուիլը , և Պատրիարքարանի ձեռք առած միջոցները . ուստի կյուսամք թէ Նորին գերապատուութիւնն ալ փութացած է միջնորդել բանտարկելոյն ազատութեան համար : Ամիս մը կըլլայ քահանային բանտարկուած ըլլալը . կուսան կողբան նորա թշուառ պարագայը . հայ կղերականութիւնը կանպատուի . Պատրիարքական հրովարտակը չգործադրուիր . Պրուսայի գեր. Առաջնորդը , եթէ ո՛չ այս պարագաները գէթ իւր տակաւին նո՛ր անցեալն յիշելով անշուշտ՝ փութացած է օգնել նորա արձակման համար :

Զեմք գրեք այս առթիւ խկ՝ քահանային բանտարկութեան պատճառ համարուած բուն խնդրոյն վրայ , վասն զի բազմածանօթ է . այլ այս խնդիրն մինչև այս աստիճան հակառակութեամբ մատին փաթթող , և քահանայի մը՝ բանիբուն քահանայի մը՝ մինչև այս աստիճան հալածանաց ու անարգանաց հետամուտ յամառ ազգայնոյն վրայ կցաւիմք , որովհետեւ անկարելի է որ հակառակասէր մարդն մինչև ցլախճան յաջողի , և ուշ կամ կանուխ փոխարէնն ընդունելով՝ ընդունայն չղղայ անցելոյն մէջ ըրածներուն վրայ :

Եւ ահա այս առթիւ մեր համօրէն ազգին համար սիրոյ ու միաբանութեան ոգի կմաղթեմք կարեվէր սրտիւ :

Ազգային գլխաւոր պատկերհաներէն՝ էնքոնքեան մեծ. Տեղեմաք Էֆէնտի , որ ժամանակէ մը հետէ եւրոպական մայրաքաղաքները կգտնուէր ի տես և ի զնին գծագրական նշանաւոր գործոց , քանի մ'օրէ հետէ դարձած է մայրաքաղաք՝ անշուշտ արուեստին վերաբերեալ նոր կատարելութիւն մը ստանձնած :

Տատեան վսեմափայլ Յարութիւն պէյ՝ հինգ շարժի օրը մայրաքաղաքիս գեապանաց դնաց , իւր նոր պաշտօնակալութեան առթիւ տրուած այցելութեանց փոխարէն :

Տիւրիկէն , բանտի մէջէ , գրուած հետեւեալ տողերը՝ Պատրիարքարանի խորին ուշադրութեան կմատուցանեմք .

... խմբագիր

Հաճեցէք ներկայացնել մեր դառնակսկիծ ցաւերն բարեխնամ Ս. Պատրիարք Հօր . ո՛հ , թող լսեն ամէն ազգասէր անձինք , ամեն իրաւանց և պատուոյ ըզգացմունք կրող անձինք թէոգորոս վարդապետի բռնաւոր բարբարոսութեան անհանդուրժելի գործերն , անտանելի ընթացքն , որոցմով տեղւոյս ազգայնոց սրտերն արտասուօք լցոյց :

Վասն զի՝ օգոստոս 2 ին , յիշեալ վար-

դապետը՝ զինքն ամբաստանող ան-
պարտ և անմեղ անձինքը, կառավարու-
թեան ձեռամբ՝ քահանայք, վար-
ժապետք, երեւելիք, անարգանք ու
նախատանք տարին խաւարչուտ և դար-
չահոտ բանտը լցին, և ինքն ազգ. յար-
կերն ամբոխով կոխեց, որով ծերունի
քննիչ Սրբազանն անպատուեցին, և երի-
ցքս յիշեալ Սրբազանն ինքզինք պատըս-
պարելու համար՝ միմի տեղեր փախչե-
լու հարկադրեցին, ինչպէս նաև Կ. Կա-
թողիկոսութեան կողմէն եկող Յակոբ
արժ. վարդապետն ալ արտաքնոց պահ-
ուելու ստիպեցին:

Ուր էք ազգասէր հայեր, ուր էք,
որ աւուր կ'պահէք Ձեր ազգասիրու-
թիւն, որ խնդրոյ մէջ ՚ի գործ պիտի դը-
նէք զայն. օհ, հասէ՛ք մեզ ձեռն
կարկառելոյ, հասէ՛ք զմեզ անգութ վար-
դապետին երկաթեայ ձեռքերէն ազա-
տելոյ:

Այս մեր ազաւանքը՝ առ Ձեզ բան-
տին մէջէն
Խմբագիր, կիսնդրենք, դուք ևս պաշտ-
պան կացէք մեր իրաւանց:

Սորբ-գրութիւն
Բաղր-բիւլ

Արդ՝ ինչ պիտի ըլլայ այս վարդապե-
տին, այս ամենը ընելէն յետոյ՝ դարձ-
եալ առաջնորդ պիտի մնայ:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
«ԲԵՐԵՆՈՒԹՅՈՒՆ»

Ազգերնու մէջ օր ըստ օրէ շատնալու
վրայ էին և են խել մը վիպասանական՝
թատերական և պատմական գրքեր, և
ասոնցմէ հազիւ հազ հարիւրէն մին կը
տարբերէր իւր սեռին մէջ:

Ըսել կուզեմք թէ Հայ-Մամուլ ծոցէն
արտադրուած մատենաներուն մէջէն բա-
նաստեղծական գրքեր կ'պակսէին գրե-
թէ. բայց այս վերջին մտեններս սկսաւ
կարծեմ հայ հասարակութիւնը այս տե-
սակին ալ կարեւորութիւն տալ. զի այն
գիրքը՝ որ ընթերցողին միտքն զօսե-
ցընելով հանգերձ երբ հոգին ու բանա-
վարութիւնը կ'արձգանէ և կողեւորէ,
բնական է թէ պիտի սկսի այդ տեսակը
սիրել, և փոխանակ անօգուտ գրքեր
կարդալու օգտակարով պիտի զբաղի:

Ընդհանրապէս փորձուած է թէ վիպա-
կան ու սիրահարական գրեանց թարգ-
մանիչներն, բանասիրական կամ ուսում-
նական գրքերու հեղինակ և թարգմա-
նիչներէն աւելի քաջալերութիւն կ'ըլտ-
նեն մեր ազգին մէջ. այսինքն հայ հա-
սարակութիւնը աւելի խելամուտ է իւր
քնակը, միտքն ու ժամանակը վաղան-
ցուկ և անօգուտ իրաց զոհել քան իւր
հոգին վսեմացնող գրեանց:

Բայց այսու ամենայնիւ գիտնալ իսկ
պէտք է թէ այդ սիրահարական գրքե-
րուն ընթերցողաց ամբողջին քաղած օ-
գուտը՝ սոյն օրինակ ուսումնական մա-
տենից ընթերցողաց միոյն քաղած օգ-
տին մէկ տասներորդը չեն արժեր:

Վէպը իւր տեսարաններով ու նկար-
ներով վայրկեանական տպաւորութիւն մը
կընէ ընկ մարդուս մտաց վրայ:

Իսկ բանաստեղծութեան մարդկային
հոգւոյ և մտաց վրայ ինչ աստիճան

բարձր ազդեցութիւն մ'ունենալը իմա-
նալու համար, պէտք է հին ազգաց ժո-
ղովրդեան պատմութիւնները թղթա-
տել, ուր ակներև կ'տեսնուի թէ սոցա
մօտ բանաստեղծութիւնը մեծ դեր ու
տեղ գրաւելով հանդերձ, մեծ ալ կա-
րեւորութիւն կը տրուէր:

Իրաւ է թէ ժողովրդոց՝ գեղար-
ուեստից մասին ունեցած ճաշակները
տարբեր են, սակայն երաժշտութեան և
բանաստեղծութեան անճաշակ եղող մար-
դիկ խիստ դժուար է գտնել:

Այս երկու արուեստները քոյր են. Ձի
նա՝ որ բնութեան զաւակ է, պիտի ու-
նենայ բնութեան ձայնը:

Նա որ մարդկային էակ մ'է, պիտի
դառնայ իւր մէջ տեղծման մը գաղափարը:

Բ.

Մի բանաստեղծ իւր գաղափարը նախ
հանճարոյ կաղապարով կը ձուլէ, և անտի
կարտագրէ դուրս այն ամեն իմաստե-
րը զորս յինքն յղացած է:

Երբ փորձառու բանաստեղծը գրիչ
ձեռք կ'առնու, նախ՝ իւր գրութեան
իմաստին վսեմութեան աստիճանը կը գի-
տէ. և երբ կը տեսնէ որ այդ իմաստը
ինքնին վսեմ է այսինքն առանց բառա-
զարդութեան ալ կրնայ մարդուս հոգ-
ւոյն և մտաց վրայ իւր գիւթիչ ազդե-
ցութիւնը ներգործել, արձակ գրել կո-
րոյն:

Արձակ գրել՝ այսինքն անկաշկանդ մը-
նալ:

Ձի այլ է արձակ այլ է յանգ-տող գր-
ել. նոյնայանգ բառ գտնելու համար
վատնուած ժամանակով, գրութեան ի-
մաստին վսեմութեան աստիճանը բարձ-
րացնել կ'աշխատուի: Հասկցնել կուզեմք
թէ այն քերթուածները որ բառախա-
ղութենէ աւելի իմաստի և ոճի վսեմու-
թեան օրինակներ կուզուին ըլլալ, պար-
տին կամ արձակ կամ արձականման գր-
ուել, զի այլ է արձակ քերթուածը,
այլ է չափ-յանգաւորն:

Առաջինը մարդուս մտաց և յիշողու-
թեան մէջ ի խոր կը տպաւորի. իսկ երկ-
րորդը միտքն հաճոյացնելէ զատ ար-
դիւնք մը չ'ունենար:

Առաջինին ազդեցութիւնը մարդուս
վրայ ներգործապէս է, իսկ երկրորդինը՝
կրաւորականապէս:

Գ.

Ահաւասիկ այս կարգէն է նաև քերթ-
ուածք նուիրական քանուններ թարգմա-
նութիւնը, ուր բանաստեղծութեան ո-
գին՝ հեղինակին համոզիչ և թարգման-
չին սահուն ու գողտրիկ գրչաց հետ
միանալով պահ մը մոռցնել կուտան մար-
դուս այն գաղափարը թէ՛ աշխարհիս բը-
նակիչք ազդերու բաժնուած են, և թէ
այդ ազդերն, իրարու գործերն և նոյն
իսկ զիրար ո՛չ թէ մարդկութեան այլ
ազդակցութեան ոգւով կը յարգեն կամ
կը պարսաւեն:

Սոյն գրքին անունը իւր պարունա-
կութեան չը պատասխանէր:

Պարունակութիւնը իւր տիպոգրօն խիստ
բարձր է:

Հոն՝ մարդ ըսուած էակը կը գայ իւր
էութեան գաղափարը:

Կիմանայ Աստուծոյ հետ ունեցած յա-
րաբերութիւնը և առ այն ունեցած
պարտականութիւնը:

Մեծ. թարգմանիչը իւր նախաբանին
մէջ ընթերցողներէն միմիայն մտածիւմի
ընթերցում մը խնդրած է. և այդ է ընկ
պէտք եղածը:

Ձի ընթերցողը՝ իրեւ մտամիտի ըն-
թերցում՝ պիտի տեսնէ ինչ մարդկային
բարոյականութեան հայելին. հոն պիտի
տեսնէ առաքինութեան կատարելութիւ-
նը և անտի պիտի իմանայ բնութեան
գերագունութիւնը և վերջապէս պիտի
ճանչնայ այն զօրութիւնը որ ամենակա-
րող է և զոր մեծ-մարդիկ ոչ կը կոչեն և
պիտի զգայ այդ զօրութեան Աստուած
լինելը:

Երկրասարդութեան համար շինուած՝
ընթերցման իրօք արժանի գիրք:

Յ. Թ.

Իւսկիւտարի Սուրբ Խաչի վարժարանը
վաղը՝ 24 Օգոստ. Կիւրակէ օրն, ժամը
5—7 սովորական դասերը աւանդուելէ
վերջը, ժամը 7 ին պիտի ատենախօսէ
Ս. Խաչի քարոզիչ արժ. Տ. Յովհաննէս
վարդապետ ֆախազեան. ապա ժամը
8 ին մեծ. Տիգրան էֆէնտի ֆախա-
մաճեան, որուն նիւթը պիտի ըլլայ «Հա-
յաստանեայց եկեղեցիէն բաժանեալ հա-
յերը բողոքական և աւետարանական
անուանց արժանաւորութիւն ունին թէ
ո՛չ»:

Նաև Սալմաթօմբուքի կիւրակէի վար-
ժարանն ալ որպէս ամեն կիւրակէ, վա-
ղըն ալ դասախօսութիւններն պիտի ա-
ւանդուին ժամը 3—5. ուստի դասառ-
ուաց և ունինդրաց ՚ի տեղեկութիւն հը-
րատարակելիք կը խնդրեմ:

23 Օգոստ. 1875 ԲԵՐԵՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հէրսէքի կառավարիչ կարգեցաւ՝ Պաղ-
տատի կուսակալութեան նախկին կեդ-
րոնական կառավարիչ Շաքիր պէյ:

Հէրսէքի կողմերէն Աւստրիա դաղթող
ընտանեաց՝ որոց թիւը, կոնայք ու տը-
ղայք ալ մէկտեղ, միայն Բակուզայի մէջ
3000 էն աւելի է, թէև տեղւոյն ժողո-
վրդեան կողմանէ նպաստ կ'ըլլայ, բայց
դարձեալ թշուառ վիճակի մէջ են: Բէշ-
թի մէջ սերվիացւոց միջոցաւ հանգանա-
կութիւն կ'ըլլայ, և Բակուզայի մէջ ալ
կանայք ոմանք օգնութեան համար ստո-
րագրութիւն բացած են:

Պէլկրատի անդղիական հիւպատոսը
Միլան իշխանին հետ տեսնուելով ըսեր է
թէ հաւանական է որ Անգղիա մեղադրէ
զինքը, եթէ օսմանեան կառավարու-
թեան դէմ շարժի:

Ինչպէս Մէհմետ Աալի փաշա, նոյն-
պէս Միլիկիւս Ֆուատ փաշա Յունաստա-
տանի սահմաններէն երկու գունդ (թա-
պուր) զօրք դէպ ՚ի Հէրսէք ուղևորեր է:

Հէրսէքի պապական եպիսկոպոսը ա-
պրտամբներն ի հնազանդութիւն յորդո-
րելով խոստումներ ըրած ատենը, ապրս-
տամբաց կողմանէ իրմէ Բ. Գրան մէկ
հրամանագիրը պահանջուել է. և եպիս-
կոպոսը այսպիսի զի չ'ունենալուն՝ ստիպ-
ուել է հեռանալ անոնց քովէն:

Ապստամբաց համար անդիէն առդիէն
քիչ շատ դրամական օգնութիւն եղեր է
ի սկզբան, բայց ներգութեան մէջ կ'ըլտ-

նուրն այժմ, կայսերական զօրքը հաղորդակցութիւնը կտրած ըլլալուն համար : Լէվընդ Հէրըլտի հաշւոյն նայելով՝ Հէրսէք գտնուող կայսերական զօրաց թիւն 20 հազարէն աւելի չէ :

Հեռագրական պաշտօնատունը, ներկայ խնդրոյն պատճառաւ, 40 պաշտօնակալաց ալ աւելնալը խնդրեր է :

Թրէպլին՝ որ պաշարեալ էր ապստամբներէն, կայսերական զօրաց շնորհիւ ազատեր է : Ուրիշ կողմեր ալ ապստամբ չկրնալով գիմագրել քաջութեան զօրաց, ցիրուցան եղեր, և ոմանք ի հնազանդութիւն դարձեր են :

Բ. Դրան լրագրական տեսչութիւնը ի պաշտօնէ կհրատարակէ, թէ ապրտամբաց կողմանէ Նէվէսին քաղաքին այրեցաւեր լինելուն լուրը՝ զոր Լէվընդ Հէրըլտ տուած է, բոլորովին անհիմն է :

Սերվիոյ նորընտիր պաշտօնէից ամենքն ալ ջերմ ազատականք են, և միայն գըլխաւոր պաշտօնեայն սոցա գաղափարակից չէ եղեր :

Սէրվիյէի թնդանօթածիգ զօրքը Հէրսէք երթալու կպտտրաստուի, ըստ հրամանի զինուորական պաշտօնատան :

Աւստրիական ու անգղիական ընկերութիւններէն երկու շոգենաւ վարձուեր է, փոխադրութեան համար :

Հէրսէք երթալու համար մայրաքաղաքէս ճամբայ ելնող Նէմիպ փաշա՝ Սթուլչա հասեր է ամսոյս 13 ին :

Սերվիոյ և Գարատաղի իշխանութեանց զինուորական զօրութեանց վրայ հետեւեալ ծանօթութիւնը կը տրուի, որ ըստ մեզ կարի յոյժ չափազանց է : — Սերվիոյ մշտնջենաւոր զօրաց թիւը 8000 է. ազգային զօրքը երկու կարգի ըէտիֆ է, որոց առաջինը՝ 90718, և երկրորդը՝ 57600 հոգի են. ընդ ամենը՝ 148 հազար : Գարատաղ մշտնջենաւոր զօրք չունի. Գարատաղ միշտ զինուորեալ կհամարուի. ամեն գարատաղի՝ 17էն մինչև 50 տարեկան մարդիկ՝ զինուոր է. երբ ի զէն կոչուին՝ պարտաւոր են իսկոյն փութալ :

Ոստիկանութեան գործոց նախարար կարգեցաւ Շուրայի-Տէվլէթի անգամներէն Ապաի փաշա :

— Ոստիկանութեան գործոց նախորդ նախարար ըէտիֆ փաշա՝ զինուորական ժողովոյ նախագահ անուանեցաւ :

— Շուրայի-Տէվլէթի անգամներէն Եավէր Էֆէնտի՝ թղթատարութեան ու հեռագրութեան վերատեսուչ կարգեցաւ փոխանակ Սալիմ Էֆէնտի՝ որ Շուրայի-Տէվլէթի անգամ անուանեցաւ :

— Բ. Դուռն չորեքշաբթի օրը հետեւեալ հեռագիրն ընդունելու է Գանուբեան կուսակալութենէն :

« Բուսնուգի հիւպատոսաց ոմանք այսօր կուսակալութեանս պաշտօնատունը դալով, հարցին թէ ստոյգ է որ սերվիացոց կողմանէ յարձակում եղեր է Նիշ. պատասխան տրուեցաւ թէ կուսակալութեան ամեն կողմը խաղաղութիւնը տիրած է, և թէ սերվիացոց կողմանէ ալ որ և է յարձակում տեղի ունեցած չէ : Եւ որովհետև կարելի է թէ Պօլոյ մէջ ալ այսպիսի զոյց մը տարածուի՝ կծանուցանեմք թէ մինչև ցթուական հեռագրոյս արդարև բոլոր վիճակն ի խա-

ղաղութեան է, և այնպիսի յարձակում մը լուրած չէ : »

— Բ. Դրնէն Բուսնուի գործակատարին ազգարարութիւն եղեր է, թէ Բուսնուի իշխանութիւնը պատասխանատու կմնայ՝ եթէ Պուրէշէն խուսվայոյզ մարդիկ մասնաժողովոց միջոցաւ օսմանեան սահմանը զրկուին խաղաղութեան որոմն ցանկու համար :

— Հինգշաբթի երեկոյ նախարարաց շոգենաւն՝ դացած ատենը, կայսերական պալատան դիւանապետը նաւակի մը մէջ տեսնուելով, կեցեր է. և դիւանապետը շոգենաւն ելնելով՝ կայսերական հրամաններ հաղորդեր է բարձրապատիւ մեծ-Եպարքոսին :

— Բ. Դրան լրագրական վերատեսչութեան կողմանէ ի պաշտօնէ կծանուցուի, թէ խստիւ պիտի պատժուին այն լրագիրները՝ որոնք օտար լրագրաց սըտայոգ լուրերն ու չարամիտ խորհրդածութիւնները կօրինակեն, և ուրիշ անոստոյգ լուրեր կհրատարակեն, ի դայթակղութիւն միամիտ ժողովրդեան :

— Բարձրապատիւ մայր թագուհին ծանրադին ընծայ մը շնորհեր է Սիսամի կառավարիչ Յօթիատի պէյի, ի փոխարէն բարուք ծառայութեանց նորին :

— Ջինուորական գործոց նախարարն հինգշաբթի օրը Պէյօղլու ելնելով՝ աւստրիական դեսպանին հետ երկար տեսակցութիւն մ'ըրաւ :

— Ազիզիյէի Պաթում և Շէրէֆէսան անուն շոգենաւներն՝ պատերազմական պաշար բեռնաւորեալ՝ վաղը մայրաքաղաքէս կմեկնին, առաջինը՝ Վարնայի, և երկրորդը՝ Ուլանիկի համար :

— Կայսերական կառավարութիւնը 1 միլիոն 800 հազար լիրա փոխ կառնու օսմանեան պանքայէն, 3 ամսէն վճարելի :

— Վիտինի և Նիշի զինուորական զօրութիւնը աւելցուեն զորքեր է Բ. Դուռն :

— Էտիրնէի կուսակալութիւնը նկատելով, որ վերջին օրերս վիճակին այլևայլ կողմերը կղերականք ոմանք ժողովրդէն ստակ կհաւաքեն՝ եկեղեցւոյ կամ դպրոցի նորոգութեան պատրուակաւ, և անձնական պիտոյից կամ ուրիշ բաներու կգործածեն, — գրեր է ամեն կողմ, որ ժողովուրդն զգուշացնեն այսպիսի անձերէ և հանգանակութիւնը արգելուն :

— Եգիպտոսի արտաքին գործոց նախարար Նուպար փաշա՝ որ ժամանակէ մը հետէ Եւրոպա կգտնուէր, Եգիպտոս դարձեր է :

— Պօնայի Սէրայ դիւղաքաղաքին մէջ հրդեհ պատահելով, 13 տուն այրեր, և քանի մը տուն ալ վար առնուեր է :

Մօտերս ձիէն իյնալով մեռնող՝ Շարլը իշխանը (Պալիէրայի) 1866 ին Սատովայի պատերազմին ժամանակ Պալիէրայի զօրաց ընդհանուր հրամանատարութիւն ըրած, և պատերազմէն խնայ բոլոր աստիճաններն ու տիրույթները թողլով առանձնացած էր, և իբրև սոսկական մարդ կապրէր : 80 տարեկան էր. առաջին անգամ պալիէրացի հարիւրապետի մը զստեր հետ ամուսնացեր է. և յետ մահուան նորին՝ դերասանուհի մը ընտրելու ու ընդունելու է ի կնութիւն իւր :

— Փարիզի քաղաքապետութեան կողմանէ մօտերս հրատարակեալ վիճակացունցին նայելով՝ Գաղղիոյ մէջ 1 միլիոն 800 հազար շուն կայ, որոց համար կառավարութիւնն անցեալ տարի 5 միլիոն 460 հազար ֆրանք տուրք աւեր է տէրերէն :

— Յունաստանի ազգային խորհրդաւորանք բացուեր է՝ ատենաբանութեամբ թագաւորին, և ներայ դատուեր են նախարարք՝ դեսպանք և հլուր գտնուող Ալեքսիս և Գոսդանթինովիչ արշիդուքս :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Օգոստոս 22

Քօնսոյիտէ	40-15
Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժինք Անգ. լիր.	6-57
Քրէտի » » Օսմ. »	8,12
Երկաթուղեաց » » Քր. »	113,
Թրամուէյ » » Օսմ. լիր.	2,50
1863ի փոխառութիւն » » Քր.	506,
1863ի » » »	507,
1869ի » » »	250,
1872ի » » »	72,52

Ի Լ Ա Ն

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱԱՔԵՐԻ

Ասաքիւրի շահանէ էրզաք անպարքնա 91 սէնէյի բուսնուի իշուն մուպայեսք քօնթրաթօ օլունան պիրինճի Սիպիր եաղընըն տարը շուրատէ վէ էրզաք անպարքնա մահֆուզ օլան նուսուէսինէ վէ էվաֆընա վէ ահքեամը գօնթրաթօնա մուվաֆըզ օլարագ սէնէյի մէզքիւրէ թըշրինի էվլէլի իպթիտալընտան քեանունի էվլէլ նիհայէթինէ գատար թէսլիմ օլունմագ իւզրէ միւպայես օլունաճագ օլան 100.000 դըյէտէն 150.000 դըյէտէ գատար եաղըն՝ մէզքիւր նիւմունէ վէ շէրայիթ մուճիպլինճէ ալա Սիպիր եաղընըն պէհէր գըյէսի 16 զրուշա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ՝ աղօսթօնը բուսնին երկիրմի ալթընճը սալը կիւնի գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն՝ իթա իթմէկէ թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտա տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի :

20 Աղօսթօս 1875

Պապը Սէրասքէրի

Աղոսթօսը բուսնին 25 ինճի փաղար էրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիլէրի վէրիլէճէք էչեա :

Պէնկալ չիվիտի, գըյէ 1300, պէհէր գըյէսի 129 զրուշ :

Պիրինճի էնգըտի Լուի չուհառը, արշըն 800, պէհէր արշընը 75 զրուշ :

Մահը մէզքիւրըն 26 ընճը սալը կիւնիւ գարարը գաթիլէրի վէրիլէճէք էչեա :

Թուղլու եաշ Հինտ կէօնիւ, ատէտ 10000, պէհէր գըյէսի 15 զրուշ :

Թուղլու գուրու Անատօլու կէօնիւ, ատէտ 25000, պէհէր գըյէսի 15 զրուշ :

Թուղլու եաշ Բուսնի կէօնիւ, ատէտ 6000, պէհէր գըյէսի 11 զրուշ :

Մահը մէզքիւրըն 27 ինճի չարչամպա կիւնիւ գարարը գաթիլէրի վէրիլէճէք էչեա :

Բիւզկեար գուրուսը տանաճուլուտը, ատէտ 5000, պէհէր գըյէսի 35 զրուշ :

Թուղլու գուրու Թիֆլիզ կէօնիւ, ատէտ 10000, պէհէր գըյէսի 16 զրուշ :

Ասաքիւրի շահանէ էլպիսէ Պէյգօղ տէպաղլանէսի վէ իսլիմիա ֆապրիգայի հիւմայունընա նիւմունէլէրի մուճի-

պիւնճէ լուղումի օլան պալատէ մուրադ-
գամ եւտի գալէմ էշեա ֆիւթը մու-
րադգամէլէրի իլէ թալիպէրի էօհտէլէ-
րինտէ օլուպ, էսամիլէրի պալալէրինտէ
թայեին օլունան կիւնէրտէ գարարը գա-
թիլէրի վերիլէճէյինտէն՝ իթա իթմէյէ
թալիպ օլանլարըն գիքր օլունան կիւնէր-
տէ սաաթ ալթըտա տարը շուրայի առ-
քէրիլէ կէլմէլէրի :

18 Աղոսթոս 1875

Պապը Սէրասքէրի

Եւրլի մալը սիյաճ եաղը քէօսէլէ գը-
յէ 20000, պէհէր գըյէսի զըուշ 31
պուշուգ :

Պէյաղ քէպիր գարաման մէշինի ա-
տէա 3000, պէհէրի զըուշ օն պուշուգ :

Պէյաղ գըվըրճըգ մէշինի ատէա 2000
պէհէրի զըուշ ետի պուշուգ :

Ասաքիրի շահանէ սարաճխանէ անպա-
րընա նիւմունէլէրի մուճիպինճէ միւպայ-
եա օլունաճագ օլան պալատէ մուհար-
րէր իւշ գալէմ քէօսէլէ վէ սայիրէնին
ֆիյաթը մուրադգամալէրի վէճճ իլէ
թալիպէրի էօհտէսինտէ օլուպ, աղոս-
թոսը բուճինին երկիրմի սէքիլինճի բէնճ-
շէնպիճ կիւնիւ գարարը գաթիլի վէ-
րիլէճէկինտէն՝ իթա իթմէկէ թալիպ օ-
լանլարըն եէվմի մէգըիւրտէ սաաթ ալ-
թըտա տարը շուրայի առքէրիլէ կէլմէ-
լէրի :

19 Աղոսթոս 1875

Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի շահանէ իշին նուճունէսի
մուճիպինճէ լուղումի օլան 250000 գըյէ
իւշիւնճիւ նուճէր Սթանպուլ տարիքի-
նին պէհէր գըյէսի 85 փարայա թալի-
պի էօհտէսինտէ օլուպ, աղոսթոսը բու-
մինին 23 իւնճիւ ճուճա էրթէսի կիւնիւ
գարարը գաթիլի վերիլէճէյինտէն՝ իթա
իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէգ-
ըիւրտէ սաաթ ալթըտա տարը շուրայի
առքէրիլէ կէլմէլէրի :

19 Աղոսթոս 1875

Պապը Սէրասքէրի

Եուն քիլիմ ատէա 40000 պէհէրի զը-
ուշ 30 :

Եւրլի մալի ապատէն գալըն չիֆթ
60000 պէհէր չիֆթի զըուշ 13 :

Ասաքիրի Շահանէ իշին նիւմունէլէրի
մուճիպինճէ լուղումի օլան պալատէ մու-
րադգամ քիլիմ իլէ գալըն՝ ֆիւթը մու-
րադգամէլէրի իլէ թալիպէրի էօհ-
տէսինտէ օլուպ, աղոսթոսը բուճինին
երկրի իւշիւնճիւ ճուճա էրթէսի կիւնիւ
գարարը գաթիլի վերիլէճէյինտէն՝ ի-
թա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի
մէգըիւրտէ սաաթ ալթըտա տարը շու-
րայի առքէրիլէ կէլմէլէրի :

18 Աղոսթոս 1875

Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի Շահանէ էլպիսէ անպարընա
նուճունէսի մուճիպինճէ լուղումի օլան
500000 մէթրօ լաճիվէրտ նէֆէրաթ չու-
հասընըն պէհէր մէթրօսը սիւմ մէճիտիլէ
21 զըուշ հիւսապի իլէ 29 զըուշ 18 փա-
րայա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օ-
լուպ, աղոսթոսը բուճինին երկրի պէշինճի
փաղար էրթէսի կիւնիւ գարարը գա-
թիլի վերիլէճէյինտէն՝ իթա իթմէյէ

թալիպ օլանլարըն եէվմի մէգըիւրտէ
սաաթ ալթըտա տարը շուրայի առքէրի-
լէ կէլմէլէրի :

18 Աղոսթոս 1875

Պապը Սէրասքէրի

Աղոսթոսը բուճինին երկրի ետինճի
չարչամպա կիւնիւ գարարը գաթիլի վեր-
իլէճէճէք օլան էշեա :

Իւշ բէնկ ալթը գաթիլ չիլէ իբլիլի,
գըյէ 1200, պէհէր գըյէսի 80 զըուշ :

Սարը թէլ, գըյէ 18000, պէհէր գը-
յէսի 25 զըուշ :

Աղոսթոսը բուճինին երկրի սէքիլին-
ճի փէրչէմպէ կիւնիւ գարարը գաթիլի-
րի վերիլէճէք էշեա :

Սարըլըք քեաղատ, գըյէ 5000, պէ-
հէր գըյէսի 11 զըուշ :

Մուհաֆաղալըք քեաղատ, գըյէ 25
000, պէհէր գըյէսի տօգուղ պուշուգ
զըուշ :

Թօփհանէի ամիրէ անպարընալա
Պէյգօղ գալէվրէհանէսինէ նուճունէլէ-
րի մուճիպինճէ լուղումի օլան պալատէ
մուրադգամ տէօրթ գալէմ էշեա՝ ֆիյա-
թը մուրադգամէլէրի իլէ թալիպէրի
էօհտէսինտէ օլուպ, էսամիլէրի պալա-
լէրինտէ թային օլունան կիւնէրտէ գա-
րարը գաթիլի վերիլէճէյինտէն՝ ի-
թա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն էյեամը
մէգըիւրտէ սաաթ ալթըտա տարը շու-
րայի առքէրիլէ կէլմէլէրի :

18 Աղոսթոս 1875

Պապը Սէրասքէրի

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍԿՋԲՈՒՆՔ

ԲԱՐՈՅԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԷՆԻՐԻՆ

Բօլնանա պարտէլոյ Մօլնա

Այս պատուական աշխատանքը իւ-
նը՝ որ նիւթոյն բնորոշեալն, և գիւր-
իմաց ու հեշտ ոճ մ'ունենալուն պատ-
ճառաւ ազգային վարժարանաց համար
խիստ պիտանի գառագիրք մը կրնայ ըլ-
լալ, - Արմաշի վանական մամլէն 1865 ին
արդէն ի լոյս ընծայուած ու սպառած
լինելով, այս երկրորդ անգամ տպա-
գրուած է՝ առաջարկութեամբ մայրա-
քաղաքիս և գաւառաց բազում վարժա-
րանաց տնօրինութեանց :

Կգտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց
խանութները :

20 ՃԵՂԼԻՐԻ

ՀԵՏԻՑԻ

Տաճկերէն լեզուին հմուտ նշանաւոր
ազգայնոյ մը գրչէն ելած է՝ տաճկերէն
լեզուին համար գիւրուսոյց ընթերցարան
մը յիշեալ անունով որ բազմաթիւ օգ-
տակարագոյն նիւթերու վրայ տեղեկու-
թիւններ կ'ալարունակէ հանգերճ պատ-
կերներով, և միանգամայն կարեւոր խը-
րատներ կ'աւանդէ : Կառաջարկմբ ազ-
գային վարժարանաց տաճկական լեզուի
յարգոյ ուսուցչաց, որ այս ընտիր ըն-
թերցարանը տան ուսանողաց ձեռքը : -
Գինն ալ աժան է, այսինքն՝ 5 զըուշ, և
կգտնուի ամեն հայ գրավաճառաց խա-
նութներն ալ :

Իւսկիւտար Ղուղղունճուղի բարձանց
վրայ 360 կանգուն օգտաւուն և ընտիր
գետին մը ծախու է :

Ուղղը կհրաւիրուի առ տնօրինութիւն
լրագրոյս :

Կիւրոսի աղնիւ և սննդարար գինին՝ որ
մարմին և արիւն զօրացնելու և ստամոքսի ոյժ
տալու համար, շատ անգամ փորձուած և շատ
օգուտներ տեսնուած է, 5 էն մինչև 20 տարե-
կան, և Անդրիանուպօլսոյ աղնիւ և մաքուր 2
էն մինչև 10 տարեկան, և ուրիշ քանի մը տե-
սակ զուտ և մաքուր գինիներ և խաղողէ քաղ-
ուած զուտ և պատուական օղիներ և մանիշակէ
զուտ և մաքուր շինուած պատուական օշորակ
որ մարդուս շատ օգտակար է, զմեզ շիշէն-
բով և չափաւոր գիներով կը ծախուի Կ. Պօլիս
Թահմիզ փողոց թիւ 9 մաղաղան, և Բերա Պօ-
մարշէի դիմաց Գ. Քըլքէնի մաղաղան : ՕՐ
այրքաւով չգմուռածներն՝ երաշխաւորեալ չեն :

Կգտնուի նաև՝ չայէ քաշսած ընտիր օղի,
և ձէթ՝ խիստ ընտիր տեսակէն :

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՆՏԱՏ ՀՈՒՆՈՒԵԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն
տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր
է սոյն զեղաշատը, նաև զլային տկարութեան,
ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը
ընէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անշափաւո-
րութեանց հետքերը : Որտի և երկկամանց վրայ
օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաք-
րելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնա-
ւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները
կը զօրացնէ : Իւր զեղաշատն մեծ ազդեցու-
թեամբ սրտախառնութիւն, կուծուութիւն,
մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ
լեցուած կազեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մար-
սողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաք-
րուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ
անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնա-
պատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական
գիրքը կ'զգենու :

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՆՈՒԵԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վերք բուժե-
լու մասին ունեցած պարսպական յատկու-
թեանցը չհաւասարիր ընաւ ուրիշ զեղ մը. հին
կամ նոր թուեաւոր վերքեր, ուռեցք, քաղց-
կեղ (չիրիփէնչէ), սրունից և ստեանց վերքեր
կամ բոլորովին կանցնին և կամ կ'աւանան.
օգտակար է նաև հարբուխի, հազի, սրտի
բարսխման, մանաւանդ օգտաւ (եէլ) ըսուած
հիւանդութեան : Իւր կաղաւորիչ և զօրաւոր
ազդեցութեամբ խոյլ (սըրաճ) հիւանդու-
թեան ապականիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան
որ ըլլայ՝ կը զիմաղրաւէ :

Այս զեղերուն գործածութեան եղանակը
նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ
կ'գտնուի ամեն զեղալաճանքերու քով, և
մասնաւորապէս Պահճէ-գափու Թայ խանի կող-
մերը Պ. Գասապեանի զեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը
ծախուի :

Աւելի առնել ուղղը կը հրաւիրուի առ հե-
ղինակն տրքոր Հոլլօուէ ի Լոնտոն Օքսփորտ
փողոց թիւ 533 :

ՊԱՏՄԱՆՔ ՓՈՒՆՋԻ

- 1.—Փոռնը 20 ՌԵՔՏԱԲԵԻ և ՇԱՐԱԹ օրերը
կը հրատարակուի :
- 2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորս
արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրա-
քաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւառ-
աց համար :
- 3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժա-
նորդ կընդունուի :
- 4.—Տեղագին ու գաւառական թղթատա-
րութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :
- 5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ա-
մեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ
ծախողներու քով :
- 6.—Մանուցման տողը 3 զըուշ է մէկ
անգամի համար : Աւելի աժան կըլլայ աւելի
անգամներու համար :
- 7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է
գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան,
Կ. Պօլիս Ալաճա-Համամ Թալի խան միջին յարկ
թիւ 19 :

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԴԻ. Ս. Դ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ
Բիգա փաղա խան, քիւ 3